

AF-113

August-2021

M.A., Sem.-IV

512 : Labour Economics

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

સૂચના : 1 to 8 પ્રશ્નોના માર્ક્સ સરખા છે. (ગમે તે ત્રણનાં જવાબ લખો) પ્રશ્ન-9 ફરજીયાત છે. 42

1. શ્રમની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો અને ભારતમાં શ્રમના પ્રશ્નો સમજાવો.
2. ભારતમાં શ્રમ નીતિની ચર્ચા કરો.
3. ભારતમાં શ્રમિકોના લક્ષણોનું વર્ણન કરો.
4. શું તમે માનો છો કે શ્રમ બજારની પરિવર્તનશીલતા અત્યારના સમયમાં જરૂરી છે ? શા માટે ?
5. ભારતમાં વેતન નીતિ પર નોંધ લખો.
6. વેતન નિર્ધારણનો સીમાંત ઉત્પાદકતાના સિદ્ધાંતનું ટીકાત્મક મૂલ્યાંકન કરો.
7. સામૂહિક સોદાશક્તિનો અર્થ, સ્વરૂપ અને ઉદ્દેશોની ચર્ચા કરો.
8. ભારતમાં કામદારોની ભાગીદારી ઉપર નોંધ લખો.
9. સાચો વિકલ્પ શોધીને જવાબ લખો. (ગમે તે ચાર) 8
 - (1) બજારમાં નીચેનામાંથી કઈ શ્રમ બજારની ખાસિયત નથી ?
 - (a) શ્રમ બજાર સામાન્ય રીતે સ્થાનિક સ્વરૂપે હોય છે.
 - (b) ખરીદનારની સંખ્યા વેચનારની સંખ્યા કરતા ઓછી હોય છે.
 - (c) શ્રમ પરિવર્તનશીલ ઓછો છે.
 - (d) કારીગરો માત્ર તેમનો શ્રમ જ વેચતા નથી પણ તેમના આનુષંગિક કારીગરનો શ્રમ પણ વેચે છે.
 - (2) નીચે આપેલામાંથી કયો વેતન નીતિનો હેતુ નથી ?
 - (a) વેતન ભુગતાનની ગેરપદ્ધતિઓ નાબુદ કરવી.
 - (b) શ્રમિકો માટે મહત્તમ વેતનને નક્કી કરવા.
 - (c) આર્થિક વિકાસમાં શ્રમિકોને યોગ્ય ફાળો વળતર અપાવો.
 - (d) માનવશક્તિની ફાળવણી અને વપરાશમાં સક્ષમતા મેળવવી.

- (3) ભારતનું સૌથી મોટું શ્રમ સંગઠન
- યુનાઇટેડ ટ્રેડ યુનિયન કોંગ્રેસ
 - ઓલ ઇન્ડિયા ટ્રેડ યુનિયન કોંગ્રેસ
 - ઇન્ડિયન નેશનલ ટ્રેડ યુનિયન કોંગ્રેસ
 - હિન્દ મજૂર સંગઠન
- (4) શ્રમિકોના વાસ્તવિક વેતનનું માપ _____.
- લાંબાગાળાના સમય દરમિયાન ઉત્પાદકતામાં
 - પગાર કાપણી
 - તેની રોજની કમાણી
 - તેની આવકની ખરીદશક્તિ
- (5) પહેલા વેતન બોર્ડની સ્થાપના ક્યારે થઈ ?
- 1948
 - 1960
 - 1919
 - 1947
- (6) સામૂહિક સોદાગીરીનો ખ્યાલ નીચે દર્શાવેલમાંથી કોના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો ?
- જેક તાનેનબોમ
 - બીટ્રીસ વેબ
 - આર.એફ.સી.
 - ગાંધીજી
- (7) આંતરરાષ્ટ્રીય મજૂર સંગઠનનું વડું મથક ક્યાં છે ?
- મુંબઈ
 - ન્યુયોર્ક
 - લંડન
 - જીનીવા
- (8) કર્મચારી પ્રોવિડન્ટ ફંડ કાયદાનો કયા વર્ષમાં અમલમાં આવ્યો ?
- 1955
 - 2004
 - 1962
 - 1952
-

Seat No. : _____

AF-113

August-2021

M.A., Sem.-IV

512 : Labour Economics

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions : 1 to 8 questions carry **equal** marks. Write any **three**. Q. No. 9 is *compulsory*. **42**

1. Explain the characteristics of labour and explain the labour issues in India.
2. Discuss on labour policy in India.
3. Describe the characteristics of Labours in India.
4. Do you believe that the labour market flexibility is necessary in the present times ? Why ?
5. Write a note on Wage policy of India.
6. Critically evaluate the principle of marginal productivity of wage determination.
7. Discuss the meaning, nature and scope of collective bargaining power.
8. Write a note on Workers participation in India.

9. Give right options from below. (write any **four**) **8**

(1) Which of the following is not a peculiarity of a labour market ?

- (a) Labour market is normally local in nature.
- (b) The members of buyer is less than members of sellers.
- (c) Labour is less mobile.
- (d) Worker can sell not only his own labour but also the labour of his fellow workers.

(2) Which of the following is not the purpose of the pay policy ?

- (a) Eliminate non-wage payment methods.
- (b) Determine the maximum wage for workers.
- (c) Compensate workers for their contribution to economic development.
- (d) Achieve efficiency in allocation and utilization of manpower.

- (3) India's biggest Labour Union
- (a) United Trade Union Congress
 - (b) All India Trade Union Congress
 - (c) Indian National Trade Union Congress
 - (d) Hind Mazdoor Sangathan
- (4) The measures of workers real wages is _____.
- (a) the change in his productivity over a given time
 - (b) his earning after deduction at source
 - (c) his daily earnings
 - (d) the purchasing power of his earning
- (5) When was the Employees State Insurance Act first passed ?
- (a) 1948
 - (b) 1960
 - (c) 1919
 - (d) 1947
- (6) The concept of collective bargaining was given by which of the following ?
- (a) Frank Tanenbom
 - (b) Beatrice Webb
 - (c) R.F.C.
 - (d) Gandhiji
- (7) Head office of the International Labour Organization is at _____.
- (a) Mumbai
 - (b) New York
 - (c) London
 - (d) Geneva
- (8) In which year the Employees Provident Fund Act came into force ?
- (a) 1955
 - (b) 2004
 - (c) 1962
 - (d) 1952
-